

járat helyett az északi fal középső részén alakítottak ki újat, ennek három lépcsőfoka került elő a feltárás során. A pince boltozata 150–160 cm-el az udvar egykori járósíntje fölött fejeződött be, ezért volt lehetséges az új bejárat kialakítása az É-i fal közepén, a dongaboltozat legmagasabb pontja alatt. Az új bejárat a K-i szárny kapubejárójából nyílt.

GERE LÁSZLÓ

316. Pinkamindszent, 8708. sz. út

(Vas megye) B, LT, Rő, A?, Á?, Kk

2004. március 5-én Ilon Gábor terepbejárást végzett a 8708. sz. út 7+000–10+460 km-szelvényének nyomvonalán. Az ott tapasztaltak alapján június 14. és július 14. között hat szelvényben összesen 1 649 m² területet tártunk fel. Ezzel párhuzamosan végigjártuk a teljes nyomvonalszakaszt, ellenőrizve a máshol már megkezdett útépitést.

Az útépitéssel érintett nyomvonalszakasz közvetlen szomszédságában, az egykori Körmen-d-Güssing vasút, Pinkamindszent főutcájának meghosszabbítása, valamint a Sároslaki-patak medre által határolt területen, a környezetéhez képest kb. 3 m-rel kiemelkedő platón nagy kiterjedésű, több korszakot is érintő település helyezkedik el. A változó klimatikus viszonyok és a mindenkori talajvízszint függvényében, az egyes szárazabb periódusokban e település a Pinka árterére is kiterjedt. A régészeti vizsgálat során feltártuk és dokumentáltuk az időszakos települések nyomait, a terület környezetének és változásának rekonstrukciójához szükséges adatokat. A szárazabb időszakokra a löszös-homokos rétegek, míg az áradásos periódusokra az iszap és a medersóder üledékes rétegei és a görgetett leletek sokasága utaltak.

Az őskori időszakos megtelepedésre *késő bronzkori* valamint *késő vaskori* (La Tène) szórványos leletek utaltak. E fenti két időszak településjelenségeit azonban a későbbi áradások nyilvánvalóan megsemmisítették.

Ezt követően a *római korban* számolhatunk jelentős megtelepedéssel. A település minden bizonnyal egy római villagazdaság lehetett, melynek központja a kutatott nyomvonalszakasztól É-ra elhelyezkedő platón feküdt. A megtalált nagyszámú lelet a Kr. u. 2–3. századra keltezhető. A pénzérmék és a díszkerámia, a kő és falazótégla valamint habarcsnyomok hiányából megállapíthattuk, hogy a feltárt terület a villagazdaság gazdasági szárnyához tartozott. A mindenhol jelentkező faszén és a nagy számban előkerült római tetőcserepek faszerkezetű épületek meglétére utalnak, a tárgyi emlékek között a tárolóedények töredékeinek dominanciája pedig a gazdasági funkciót igazolja.

A római kort követően néhány *avar*, vagy *Árpád-kori* lelet, illetve 15–16. századi cserép utalt a későbbi időszakok szórványos megtelepedésére.

Kutatásunk legjelentősebb eredményét az új Sároslaki-patak hídjá alatt, már a terepbejárást során megfigyelt faszerkezetű hidak maradványainak feltárása jelentette. A 18. század végi térképeken is rögzített út és

híd maradványai a most átépítendő híd alatt, a néhány évtizeddel ezelőtt készült beton hídpillérek között, a mai patakmederben jelentkeztek. A maradványok feltárását a meder homokzsákokkal történő elkerítése, és a tűzoltóság folyamatos szivattyúzása tette lehetővé. A feltárt famaradványok eltérő anyaga és konstrukciója alapján legalább két időszak hídszerkezetét sikerült elkülönítenünk. Minden bizonnyal a négyszögletes átmetszetre bárdolt tölgygerendákból álló, egysoros cölöpsort tekinthetjük korábbinak, míg a sodorirányra merőleges, hármas kötegekben álló (vörös?) fenyőcölöpök egy későbbi időszakot képviselnek. Mindkét konstrukció cölöpjeinek következetes ÉNy–DK tájolása eltér a mai, szinte pontosan É–D iránytól. Okát nem ismerjük, természetes mederváltozás és mederkorrekció egyaránt lehetett.

A hidak építési periódusainak meghatározására dendrokronológiai mintavételt végeztünk. Az ásatással párhuzamosan folyamatosan ellenőriztük a Pinka új híd alapozási munkáit és a már megkezdett útépités földmunkáit. Ennek során régészeti jelenséget nem találtunk.

SOSZTARITS OTTÓ

317. Polány határa

(Somogy megye) Ő, Kk

2004. szeptember 18-án helyszíni szemlét végeztem a község határában. A településtől DK-re, a Mernyeszentmiklósra vezető úton lévő hídtól délre, a Deseda-patak ágát kiszélesítve szándékoznak létesíteni halastavat (1. sz. objektum). A halastó alsó déli végének vonalánál egy kisebb terület a dűlőút mellett szántott. Ezt bejártam, sem lelet, sem régészeti jelenség nem figyelhető meg. (Szőlők alja). A következő területen (Polányi-dűlőn) kukorica található, a sorok között haladva a domb teteje felé közeledve, annak déli felén őskori cserepeket gyűjtöttem.

A víztározó (2. sz. objektum) a hídtól É-ra kb. 150 m-re fog kezdődni. A Deseda vonala fákkal, bokrokkal, náddal kb. 100 m szélességben borított. Megfigyelésre alkalmas terület a Malomsűrű-alja-dűlő, azaz a Deseda és a szentmiklósi erdő közti háromszög formájú terület. Az erdő beszögelléséig egy kis terület szántott, alaposan bejártam, de leletet nem találtam. É felé haladva egy nagyobb domb található, kukoricával. A magasfevűségű vezeték leágazása előtt, a domb DNy-i oldalán a Deseda felé, a kukoricásban késő középkori kerámia, csontok és pattinték gyűjthető, lelőhelyet jeleznek a leletek. A Deseda elágazásától visszafelé a dűlőút és a Deseda közötti kukoricásban kevés középkori kerámia és csont volt gyűjthető.

BÁRDOS EDITH

318. Pomáz, Holdvilág-árok

(MRT 13/1 k. 23/17 lh.)

(Pest megye) Rő, Kk

2004 nyarán egy hónapig tartó hitelesítő ásatást folytattunk Pomáz külterületén, a Holdvilág-árok néven

nyilvántartott régészeti lelőhelyen, elsősorban azokban a mélységekben, ahol eddig még régészeti kutatás nem folyt. A Nagyszikla alatti részen, az 1981. évi ásatás területétől ÉNy-ra, a Sashegyi-féle „g” szikla és a Nagyszikla között kutatóárokmal folytattuk a 2003-ban megkezdett feltárást. Az 1981-es ásatás szelvénypontjait, az akkori 0 pontot, illetve szintet (a mesterséges üreg bejáratának küszöbszintje) mi is viszonypontként használtuk. Elkészítettük a kutatás teljes helyszínének geodéziai bemérését.

Egyértelmű, hogy a Nagyszikla alatti térségben a 4, illetve 6 m mély újabb kutatóárokunkkal még nem sikerült elérnünk az alapsziclát. Az ásatás folytatásának szükségességét elsősorban a kézi erővel faragott vízszintes és függőleges kőfalak további, eddig fel nem tárt mélységbe ereszkedése indokolja. Tudományos értékelésre várnak az előkerült leletek: néhány datáló értékű kerámiatöredék (római kori és késő középkori), kőfejtőszerszámok, különböző állati csontok. Említést érdemel az ez évben előkerült emberhez tartozó lábujjperec. A különböző állatcsontok (nagyraoszt szarvasmarha, rágcsálók) nagy összevisszaságban leginkább 1–1,50 m mélységig fordultak elő. A két igen apró, minden bizonnyal késő középkori töredék 1 méter mélyen volt, míg az egy edényhez tartozó vékony falú szürke római kori töredékeket 1,40–1,70 m mélységben, és egy vasból készült hasító éket 3,50 mélyen, egy közel vízszintesre faragott kőtömbön találtunk. A leletanyag a szentendrei Ferenczy Múzeum gyűjteményébe került.

Konzulens: Gömöri János. Munkatársak: Sima Gábor, Horváth Frigyes, Szrnka Attila, Grócz Zsolt, Szörényi Levente.

REPISZKY TAMÁS

319. Porrogszentkirály, agyag- és kavicsbánya (Somogy megye) Kk

2004. március 31-én régészeti terepbejárást végeztünk a területen. A bánya a település belterületétől közel 2 km-re DNy-ra található. Mintegy 25 ha-t ölel fel egy összefüggő szántott területen. A terepbejárás során 110 ha-t vizsgáltunk át.

A terepbejárás során egy nagyobb méretű 14–17. századi falut rögzítettünk. Két közepes és egy nagyobb kiterjedésű részletét lokalizáltuk. A falu DNy-i része túlnyúlt a Gyékényes–Csurgó közötti vasútvonalon, déli határának megállapítása nem volt feladatunk. A területen kevés/közepes mennyiségű 14–17. századi kerámiát gyűjtöttünk.

SOMOGYI KRISZTINA

320. Putnok, Szörnyű-völgy (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

2004. július 9-én helyszíni szemlét végeztünk a lelőhelyen a középső neolitikus településmaradvány jelenlegi állapotának felmérése és a leletmentés helyének kijelö-

lése céljából. A lelőhely a Putnokról Kelemérre vezető út Ny-i oldalán, a Felföldi-tanyaként szereplő épület-együttestől ÉÉK-re, mintegy 600 m-re, közvetlenül egy K-Ny-i irányú patakmeder előtt, attól délre található. A jelek szerint kb. 20×20 m-es területen földkitermelést végeztek itt markológéppel. A kitermelés Ny-i és D-i falában mintegy 50–150 cm vastag fekete, kevert, paticsos, kerámiás réteg látható a 30–60 cm vastagságú barna, helyenként köves erdei talaj rétege alatt. A kevert rétegben középső neolitikus kerámiatöredéket, illetve paticsdarabokat lehetett megfigyelni. Objektumok profilja a metszetsfalban nem mutatkozott, kivéve a csupán néhány méter hosszúságú déli falat, melyben talán egy kisebb gödör föltjét láttuk.

CSENGERI PIROSKA

321. Püski határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Ró, Kö

2004 februárjában településrendezési tervhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése folyamán helyszíni szemlét tartottunk a település fejlesztésére kijelölt területein. A vizsgálat során a Kisbodak felé vezető 14105. sz. út két oldalán szórványos leletanyagot gyűjtöttünk, eltérő régészeti korszakot képviselő kerámiatöredékeket (őskor, római kor, középkor). A többi kutatott területen régészeti leletanyag nem került elő.

Munkatárs: Ritly Jenő gyűjteménykezelő.

TAKÁCS KÁROLY

322. Rábahídvég határa

(Vas megye) Ó, Á, Kk

2004 márciusában több alkalommal régészeti terepbejárást végeztünk a falu településrendezési tervében megjelölt területein (hrs.: 01295/5, 0196, 0199/4, 0199/6, 0260/5, 136/1, 120–123, 236, 240–241).

Berta-föld: A vetett terület déli felében néhány középkori kerámiát találtunk. A lelőhelynek szórvány jellege van.

Dózsa György utca: A falu ÉK-i részén, az utca keleti oldalán, szántóföldi területen Árpád-kori és középkori cserepeket találtunk. Teleprészlet, vagy tanya lehetett.

József Attila utca: A falu ÉK-i részén, a főúttól keletre a kertekben késő középkori, újkori kerámia-töredékek kerültek elő.

Kis-Dobogó: A szántott területen egy kisebb, az egykori mederből kiemelkedő dombháton jellegtelen őskori kerámiatöredékeket találtunk. A lelőhelynek telep jellege van, kiterjedése kb. 100×100 m. A lelőhely a dűlőúttól délre is folytatódik.

Templom környéke: A falu középső részén található kertekben és a templom környékén szórványosan késő középkori kerámiát találtunk.

Munkatársak: Derdák Ferenc geodéta, Németh Gábor régészhallgató.

FARKAS CSILLA